

Milena Buskets

I OVO ĆE
PROĆI

Sa španskog prevela
Milica Cvetković

■ Laguna ■

Naslov originala:

Milena Busquets

TAMBIÉN ESTO PASARÁ

Copyright © Milena Busquets Tusquets, 2015

By Agreement with Pontas Literary & Film Agency

Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje,

LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Za Noe i Ektora.
I za Estevana i Ester.*

Prvo poglavlje

*I*z nekog čudnog razloga, nikad sebe nisam zamišljala sa četrdeset godina. S dvadeset sam razmišljala kakva ću biti s trideset, kako ću živeti s ljubavlju svog života i nešto dece. A kako ću sa šezdeset za unuke mesiti pite s jabukama, ja, koja ne umem ni jaja da ispržim, ali naučiću. Te s osamdeset, kao stara i oronula, pijem viski s prijateljicama. Međutim nikad se nisam zamišljala sa četrdeset, pa ni s pedeset. Ipak evo me. Na sahrani svoje majke i, povrh svega, sa četrdeset godina. Nije mi najjasnije kako sam dogurala dovdje, pa ni do ovog sela koje me, iznenada, strašno tera na povraćanje. Osim toga, mislim da u životu nisam bila gore obučena. Kad se vratim kući, spalicu svu odeću koju danas nosim, natopljenu umorom i tugom, neupotrebljiva je. Pojavili su se skoro svi moji prijatelji i neki njeni, a i neki koji nikad nisu bili ničiji prijatelji. Ima mnogo sveta, a i nedostaje sveta. Bolest, koja ju je okrutno zbacila s trona, bez milosti

joj smrvila carstvo i navela je da nas sve mnogo gnjavi, na kraju je, jasno, uzela danak na sahrani. S jedne strane ti, pokojnica, mnogo si ih gnjavila, a s druge ja, ćerka, nisam im se naročito dopadala. Naravno, mama, za to si ti kriva. Malo-pomalo i ne obraćajući pažnju, svaljivala si svu odgovornost svoje sve oskudnije sreće na moja pleća. Opterećivala si me, opterećivala si me čak i kad sam bila daleko, čak i kad sam počela da shvatam i prihvatam ono što se događa, čak i kad sam se donekle udaljila od tebe pošto sam uvidela da, ako to ne učinim, nećeš samo ti umreti pod svojim ruševinama. Ipak verujem da si me volela, ni mnogo ni malo, volela si me i tačka. Oduvek sam smatrala da oni što kažu „mnogo te volim“ zapravo vole malo ili možda dodaju „mnogo“, što u tom slučaju znači „malo“, iz nesigurnosti ili bojazni da „volim te“ nije dovoljno ubedljivo, a to je jedini pravi način da se kaže „volim te“. Ono „mnogo“ pomaže da se „volim te“ pretvori u nešto prikladno za sav svet, a zapravo gotovo nikad to nije. „Volim te“, te čarobne reči koje mogu da te preobrate u psa, u božanstvo, u ludaka, u senu. Osim toga, mnogi tvoji prijatelji su bili avangarda, mada sad verujem da se to tako ne zove, pa i da ne postoji. Nisu verovali ni u Boga ni u život posle smrti. Sećam se kad je bilo pomodno ne verovati u Boga. Sad pak, kažeš li da ne veruješ u Boga, u Višnu, u Majku Zemlju, u reinkarnaciju ni u duh ne znam već čega, ni u šta, gledaju te sažaljivo

i kažu: „Vidi se da nimalo nisi prosvećena.“ Tako da mora da su pomislili: „Bolje da ostanem kod kuće, da sedim na kauču uz bocu vina i odam počast na svoj način, daleko značajnije od onog u planini sa skotovima od dece. Uostalom, sahrane su samo još jedna društvena konvencija.“ Ili već nešto u tom stilu. Zato što pretpostavljam da su ti oprostili, ako uopšte ima šta da se prašta, i da su te voleli. Kao devojčica, gledala sam vas kako se do zore smežete i kartate, i putujete i kupate se goli u moru i izlazite na večere, pa verujem da vam je bilo lepo, da ste bili srećni. Nevolja s porodicama koje čovek odabere jeste u tome što nestanu lakše nego one krvne. Odrasli s kojima sam stasavala ili su pomrli ili ne znam gde su. Ovde, na ovoj vrelini što topi kožu i pravi pukotine u zemlji, svakako ih nema. Sahrana je neprijatnost, a i gnjavaža od dva sata da se putem stigne ovamo. Ja napamet znam taj put kroz maslinjake, uzan i vijugav. To je, ili je i pored toga što nisam provodila više od mesec-dva godišnje u selu bar bio, povratak kući i svemu onome što nam se dopadalo. Sad više ne znam šta je. Trebalo je da ponesem šešir iako bih i njega posle morala da bacim u đubre. Muka mi je. Mislim da ću sesti pored ovog pretećeg anđela s krilima nalik na mačeve i da se nikad više neću dići. Prilazi mi Karolina, koja uvek sve primećuje, uzima me za ruku i vodi do zida odakle se naslućuje more, tako blizu, u dnu padine s iscrpljenim maslinama, skriveno od celog sveta. Mama,

obećala si mi da će mi, kad budeš umrla, život krenuti pravim putem i biti sređen, i da će bol biti podnošljiv, ali nisi mi rekla da ću poželeti da samoj sebi iščupam utrobu i pojedem je. A ono si mi rekla pre nego što si počela da lažeš. Dogodilo se, ne znam otkud, da si ti, koja nikad nisi lagala, počela to da radiš. Prijatelji, oni što te na kraju više nisu prepoznavali, a pamtili su te kao sjajnu ličnost od pre deset ili deset hiljada godina, oni su došli. I moje prijateljice Karolina, Elisa i Sofija. Mama, na kraju smo odlučili da s tobom ne sahranimo Patum. Nije ovo faraonski Egipat. Znam da bi rekla kako bez tebe za nju život neće imati smisla, ali s jedne strane to je velika keruša i ne bi stala u kasetu kolumbarijuma – zamišljam ona dva grobara kako joj guraju zadnjicu da bi je ubacili, kao što smo toliko puta radili u uzburkanom moru, posle kupanja, kako bismo joj pomogli da se popne lestvicama u čamac – a s druge strane, sahranjivanje sa psima mora da je nezakonito. Čak i kad je pas mrtav kao ti. Jer, mama, mrtva si. Danima to ponavljam i ponavljam sebi, pa pitam prijateljice, da nije zabuna ili da nisam pogrešno razumela, ali svaki put me uvere da se nemoguće ipak dogodilo. Osim očeva moje dece, ovde je samo jedan muškarac zanimljiv, a nepoznat mi je. Malo mi treba da se onesvestim od užasa i vrućine, a uprkos svemu i dalje sam u stanju da u trenu otkrijem privlačnog muškarca. Mora da je to instinkt preživljavanja. Pitam se kakva su pravila za muvanje na groblju. Pitam

se hoće li mi prići da izjavi saučešće. Mislim da neće. Kukavica. Lepi plašljivče, šta kukavica radi na sahani moje majke, najneplašljivijeg stvorenja koje znam? A možda ti je ta devojka pored tebe, što ti steže ruku i mene gleda ljubopitljivo i uporno, devojka. Zar nije nešto preniska za tebe? Dakle, patuljasta devojko tajanstvenog plašljivca, danas je sahrana moje majke, imam pravo da radim i govorim što mi je volja, zar ne? Kao da mi je rođendan. Ne uzmi mi to za zlo.

Završava se sahrana. Ukupno je trajala dvadeset minuta, usred gotovo potpune tišine, nije bilo ni govora ni pesama – klela si se da ćeš ustati iz groba i progoniti nas do kraja sveta i veka ako pustimo nekog od tvojih prijatelja pesnika da nešto odrecituje – ni molitava ni cveća ni muzike. Trajalo bi i kraće da ona dva stara radnika koji su morali da ubace kovčeg u kasetu nisu bili onako trapavi. Shvatam da mi privlačni muškarac ne prilazi kako bi mi promenio život, mada mi se, s druge strane, ne čini da je najpogodniji i baš suštinski trenutak da to uradi, ali bar je mogao da pomogne starcima kad im kovčeg umalo nije pao na zemlju. Jedan od njih je uzviknuo: „Serem ti se u život!“ Bile su to jedine reči izgovorene na sahrani. Meni se čine sasvim prikladne, vrlo tačne. Mislim da će mi odsad svaka sahrana na koju odem biti tvoja. Silazimo na obalu. Karolina me uzme za ruku. Eto. Majka mi je umrla. Mislim da ću se prijaviti u Kada-kesu. Pošto ti sad živiš tu, tako će biti najbolje.

Drugo poglavlje

Koliko mi je poznato, jedino što ne izaziva mamur-
kuk i što momentalno odagna smrt – kao i život
– jeste seks. Njegovo munjevito dejstvo sve svodi na
trice. Međutim, samo na nekoliko minuta ili, najviše,
ako posle zaspiš, nakratko. Posle se nameštaj, odeća,
uspomene, lampe, panika, bol, sve što je nestalo u
tornadu kao onom Čarobnjaka iz Oza, spušta i leže
tačno na svoje mesto u sobi, u glavi, u stomaku. I
otvaram oči i više nisam okružena cvećem i raspeva-
nim i poslušnim patuljcima, već se nađem u krevetu
pored bivšeg muža. U kući je tišina, a kroz otvoren
prozor dopire vriska dece što se prskaju po bazenu.
Plava i prozirna svetlost najavljuje nov sunčan i vreo
dan, a krošnje banana koje nazirem iz kreveta mirno
se njišu, iznenađujuće nezainteresovane za sve nesre-
će. Iz onoga što vidim, nisu sagorele u spontanom
sagorevanju niti su im se grane pretvorile u leteće i
ubilačke mačeve, ne prolivaju krv niti išta u tom stilu.

Ne mrdajući se, gledam Oskara krajičkom oka, svesna da bi ga svaki moj pokret probudio. Dugo nismo spavali zajedno. Posmatram mu krupno i snažno telo, s pomalo isturenim grudima, s uskim bedrima, biciklističkim nogama, velikim licem s energičnim muževnim crtama, pomalo životinjskim u izražajnosti i snazi. „Dopada mi se, ima muško lice“, rekla mi je majka pošto se prvi put sreła s njim u liftu i pogodila, bez potrebe za predstavljanjem, da taj momak bikovske glave i tela stidljivog pubertetlije, uvek pomalo savijenog napred, ide u moj stan. Rekla mu je kokešno: „Tako je vruće da sam se tuširala obučena, sela da pišem u mokroj odeći i za pola sata se sve osušilo!“ A on je ušao u moj stan, gde sam ga čekala drhteći od nestrpljenja, umirući od smeha. „Izgleda da sam ti upravo upoznao majku.“ Izvesno vreme je Oskarovo telo bilo moj jedini dom, jedino mesto na svetu. Kasnije smo dobili sina. I kasnije smo se upoznali. Čovek ume da se ponaša kao šumska zver, vodi se instinktom, kožom i mesečevim menama, reagujući bez zadržke i sa zahvalnošću i određenim olakšanjem na zahteve svega onoga o čemu ne treba da razmišlja jer su to već promislili telo ili zvezde i odlučili u naše ime, ali uvek će doći dan kad je nužno ustati i progovoriti. Ono što se, teorijski, u istoriji čovečanstva dogodilo samo jednom, da je stalo na noge i počelo da razmišlja, meni se događa svaki put kad se prizemljim od ljubavi. Svaki put je to prinudno

prizemljenje. Već sam zaboravila broj pokušaja da obnovimo vezu. Uvek se nešto ispreči, obično njegova ili moja priroda. Sad ima devojkicu, mada mu to ne smeta da u ovom trenutku sa mnom deli postelju ni da bude uz mene poslednjih šest meseci mraka, bolnica, lekara, nenadoknadivo izgubljenih bitaka. Mama, kako si mogla da pomisliš da ćeš dobiti tu bitku, tu poslednju bitku, koju baš niko nije dobio? Ni oni inteligentniji, ni snažniji, ni vredniji, ni velikodušniji, ni zaslužniji. Bila sam ubeđena da ćeš umreti mirno. Mnogo smo razgovarale o smrti, ali nikad nismo pomislile da će ti se najpodmuklija dočepati glave pre nego što ne odnese i sve ostalo, da će ti ostaviti samo mrvicu povremene lucidnosti koja će poslužiti samo da još više patiš.

Oskar je veliki zagovornik isceliteljskih moći seksa, jedan od onih ljudi živog temperamenta i dobrog zdravlja koji smatraju kako nema nesreće, nezadovoljstva ni razočaranja koje seks ne može da sredi. Tužna si? Tucaj se. Boli te glava? Tucaj se. Pokvario ti se računar? Tucaj se. Dekintirana si? Tucaj se. Umrla ti je majka? Tucaj se. Ponekad to funkcioniše. Tiho se izvučem iz kreveta. Oskar smatra i to da je najbolje započeti dan vođenjem ljubavi. Ja ujutro želim da budem nevidljiva i da se sve do ručka potpuno ne otelotvorim. Sudopera je puna prljavih tanjira, a u frižideru su samo nekoliko bajatih kiselih mleka, sparušena jabuka i dva piva. Otvorim jedno jer nije

ostalo ni kafe ni čaja. Kroz prozore salona pozdravlja me drveće trepereći lišćem, a ja primetim da su zatvorene žaluzine starice što živi preko, mora da je već otišla na odmor ili je možda i ona umrla, ko zna. Imam utisak da sam mesecima živela negde drugde. Na sebi osećam znoj noći i bikovskog muškarca s kojim sam spavala, guram nos u okovratnik majice i prepoznajem tuđ miris, nevidljive tragove vesele okupacije mog tela drugim telom, kože – tako podatne i prijemčive – tuđom kožom, znoja drugačijim znojem. Ponekad ni tuširanje ne uspeva da izbriše to prisustvo, pa ga danima osećam, sve udaljenije, kao neku nepristojnu i omiljenu haljinu, sve dok sasvim ne nestane. Prislonim čašu s pivom uz slepoočnicu i zažmurim. Ovo bi trebalo da mi je omiljeni deo godine, ali ništa nisam isplanirala. Tvoje propadanje mi je ispunjavalo jedini plan već mesecima, možda i godinama. Čujem Oskara kako se kreće po spavaćoj sobi i više mi:

„Dođi, dođi brzo, hoću da ti kažem nešto mnogo važno.“

To mu je mamac za seks, pa se pretvaram da ga ne čujem. Ako odem, do ručka nećemo ustati iz kreveta, a nemam vremena, smrt nosi hiljadu postupaka. Na kraju, posle deset minuta režanja i dozivanja jer kaže kako ne može da pronađe gaće i kako je ubeđen da sam mu ih ja sakrila – naravno, nemam ništa pametnije da radim nego da ti skrivam gaće – izlazi

iz sobe. Bez reči stane iza mene i ljubi me po vratu pritegnuvši me uz sto. Kao da se ništa ne dešava, ja i dalje sređujem dokumenta. Snažno me ugrize za uho. Negodujem. Ne znam da li da ga udarim. Kad zaključim da je možda to najbolje i pođem da to uradim, već je prekasno. Mnogo se može reći o frajeru po tome kako ti skida ili sklanja gaćice. A životinja u meni – koja je možda jedino što se nije pretvorilo u pepeo poslednjih meseci – izvije leđa, nasloni ruke na sto i stegne čitavo telo. Do poslednjeg časa mislim da ću ga tresnuti, ali na kraju moje drugo srce, ono koje je okupirao njegov đoka, zakuca i ja zaboravim sve.

„Ne treba da piješ pivo ujutro, Blankice. Ni da pušiš“, doda kad vidi da palim cigaretu.

Gleda me istog izraza lica kao i svi ostali već nekoliko dana, s mešavinom zabrinutosti i sažaljenja, pa više ne znam jesu li njihova lica odraz mog ili je obrnuto. Danima se ne gledam u ogledalo ili se gledam, a ne vidim se, tek popravim nešto. Nikad nismo imali tako loš odnos. Moje ogledalo, *mon semblable, mon frère*, upinje se da me podseti kako se završilo slavlje. U Oskarovom pogledu osim sažaljenja i brige, ima nežnosti, osećanja vrlo bliskog ljubavi. Ipak nisam navikla da žalim, pa mi se okreće u želucu. Možeš li, molim te, da me gledaš kao pre pet minuta? Možeš li da se vratiš na to da me preobražavaš u predmet, u igračku? Nešto upotrebljivo i što pruža zadovoljstvo,

što nije tužno i čemu nije umrla ljubav života dok ona, jurajući na motoru po Barseloni, ne stigne na vreme?

„Mislim da bi trebalo da odeš na nekoliko dana, da se prolufтираš. Ovde nemaš šta da radiš, a i grad je prazan.“

„Da, u pravu si.“

„Ne želim da budeš sama.“

„Ne.“ Ne kažem mu kako se već mesecima osećam sama.

„Najgore je prošlo.“

Zasmejem se.

„Najgore i najbolje. Sve je prošlo.“

„I ima mnogo ljudi koji te vole.“

Ne znam koliko puta su mi rekli ovo u poslednje vreme. Digla se ćutljiva i pričljiva vojska ljudi koji me vole upravo u trenutku kad želim jedino da ležim u krevetu i da me ostave na miru. I da mi majka sedi uz uzglavlje, da me drži za ruku i spusti mi dlan na čelo.

„Da, da. Znam. I izuzetno sam zahvalna na tome.“ Ne kažem mu kako više ne verujem ni u čiju ljubav, kako mi je, otkad je majka prestala da me voli na neko vreme, ljubav nešto najnepouzdanije na svetu.

„Zašto na nekoliko dana ne odeš u Kadakes? Sad je kuća tvoja.“

Šta to pričaš, ludi, neuviđavni i glupi frajeru?, mislim, krišom mu gledajući one krupne, nežne i zabrinute oči. Kuća je majčina. Uvek će to biti.

„Ne znam“, odgovorim.

„Čamac je već u vodi. Tamo bi vam bilo dobro.“

Možda je u pravu, govorim sebi. Uvek su me štitile veštice* tog sela zaklonjenog planinom, lošim putem i divljim vetrom, koje izluđuje sve one što ne cene lepotu neba i ružičaste svetlosti letnjih večeri. Odmalena sam gledala kako posađene na zvonik, smejući se ili mršteći, proteruju ili prigrljavaju pridošlice, prekidaju svađe mnogo zaljubljenih parova, ukazuju na meduze što žare noge i stomake, strateški razmeštaju ježeve pod određena stopala. I kako ocrtavaju upečatljive zore koje olakšavaju i najgori mamurluk pretvarajući svaku ulicu redom i kutak sela u udoban smeštaj, ogrćući te u talase baršuna što brišu sve neprijatnosti i zla sveta. A sad ima još jedna veštica.

„Da, možda si u pravu. Kadakes. Otići ću u Kadakes.“ Pa dodam: „Tara, moj dom, crvena zemlja Tare, vratiću se u Taru... Uostalom, sutra je novi dan.“

Otpijem velik gutljaj piva.

„Iz kog je to filma?“, pitam ga.

„Mislim da je mešavina *Prohujalo s vihorom* i *E. T. vanzemaljac*“, kaže smejući se.

„A, moguće, moguće. Od piva na prazan stomak pravim razne gluposti. Koliko puta sam te naterala da gledaš *Prohujalo s vihorom*?“

„Mnogo.“

„A koliko puta si zaspao gledajući ga?“

* Špan.: *la bruja* – veštica i vrsta sove. (Prim. prev.)

„Skoro uvek.“

„Nikad nisi imao ukusa za filmove. Pravi si snob.“

Prvi put mi ne odvrati, samo me gleda i smeši se, pogleda punog nade. Oskar je jedan od retkih odra-slih muškaraca koje znam koji ume da izgleda pun nade, kao neko ko veruje u Deda Mraza. To mu nikad nisam rekla i ne verujem da to zna. Lice puno nade je najteže glumiti i nestaje kao što nestaju nade, one prave, one dečje, pa ih zamenjuju puke želje.

„Sve će biti u redu, Blanka, videćeš.“

„Znam“, slažem.

Priča mi kako mora na nekoliko dana poslovno u Pariz, ali da će, kad se vrati, doći u Kadakes da nas vidi i da će ostati koji dan s nama. Zatim uzdahne i doda: „Ne znam šta ću s devojkom.“ Muškarci uvek uvek na kraju sve zabrljaju. Namestim na licu izraz duboke zabrinutosti, koju je isto tako teško glumiti, ali ne kao nadu, i s treskom zatvorim vrata.

Zaista ne znam šta ću raditi bez majke, frajeru.